
Marko Kimi Milić¹, Šćepan Sinanović¹, Tanja Prodović¹,
Slobodan Subotić¹, Tatjana Kilibarda²

DIGITALNI ASISTENTI ZA EDUKACIJU I PODRŠKU PACIJENTIMA SA ENDOKRINIM POREMEĆAJIMA

Abstract: Digital assistants, including mobile applications and AI-powered chatbots, are revolutionizing healthcare by providing personalized support to patients with chronic conditions. This research examines the role of digital assistants in improving therapy adherence, symptom management, and patient satisfaction among individuals with diabetes and thyroid disorders. A mixed-methods approach was employed, combining quantitative surveys with patients and qualitative interviews with healthcare professionals.

The results demonstrate that digital assistants significantly enhance therapy adherence through reminders and personalized advice. Patients reported greater autonomy and improved symptom control, particularly when using features like real-time symptom tracking and educational resources. Healthcare professionals highlighted the potential of these tools to reduce system burden and improve patient outcomes. However, challenges such as data privacy concerns, trust in technology, and accessibility issues remain barriers to broader adoption.

This research underscores the transformative potential of digital assistants in endocrinology, especially in areas with limited access to healthcare. Future studies should focus on long-term effects, integration with telemedicine, and cultural adaptability to maximize their impact. Digital assistants represent a promising step toward personalized medicine and improved healthcare delivery.

Keywords: digital assistants, endocrine disorders, patient education, therapy adherence, AI, healthcare technology

Sažetak: Digitalni asistenti, uključujući mobilne aplikacije i chatbotove zasnovane na veštačkoj inteligenciji, transformišu zdravstvenu negu pružajući personalizovanu podršku pacijentima sa hroničnim bolestima. Ovo istraživanje ispituje ulogu digitalnih asistenata u unapređenju pri-

¹ Šćepan Sinanović, Visoka medicinska škola strukovnih studija „Milutin Milanković”, Beograd, Srbija, e-mail: scepan.sinanovic@gmail.com

² Akademija vaspitačko-medicinskih strukovnih studija Kruševac – Odsek Čuprija, Srbija

državanja terapije, upravljanju simptomima i zadovoljstvu pacijenata sa dijabetesom i poremećajima štitaste žlezde. Korišćena je kombinovana metodologija, uključujući kvantitativne ankete sa pacijentima i kvalitativne intervju sa zdravstvenim radnicima.

Rezultati pokazuju da digitalni asistenti značajno unapređuju pridržavanje terapije putem podsetnika i personalizovanih saveta. Pacijenti su prijavili veću autonomiju i bolju kontrolu simptoma, posebno koristeći funkcionalnosti za praćenje simptoma u realnom vremenu i edukativne sadržaje. Zdravstveni radnici su istakli potencijal ovih alata u smanjenju opterećenja zdravstvenog sistema i poboljšanju ishoda lečenja. Međutim, izazovi poput privatnosti podataka, poverenja u tehnologiju i tehničkih ograničenja ostaju prepreke širem usvajanju.

Ovo istraživanje naglašava transformativni potencijal digitalnih asistenta u endokrinologiji, posebno u oblastima sa ograničenim pristupom zdravstvenim uslugama. Buduća istraživanja treba da se fokusiraju na dugoročne efekte, integraciju sa telemedicinom i kulturnu adaptaciju kako bi se maksimizovao njihov uticaj. Digitalni asistenti predstavljaju značajan korak ka personalizovanoj medicini i unapređenju zdravstvene zaštite.

Cljučne reči: digitalni asistenti, endokrini poremećaji, edukacija pacijenata, pridržavanje terapije, veštačka inteligencija, zdravstvena tehnologija

UVOD

Digitalni asistenti u medicini: Nova era u pružanju podrške pacijentima

Svet medicine se značajno menja zahvaljujući razvoju digitalnih tehnologija koje omogućavaju transformaciju zdravstvene nege. Digitalni asistenti, uključujući mobilne aplikacije i chatbotove zasnovane na veštačkoj inteligenciji (AI), postaju ključni alati za pružanje personalizovane podrške pacijentima sa hroničnim bolestima. Ovi alati pružaju mogućnosti za pravovremeno obaveštavanje pacijenata, podsećanje na terapijske režime i edukaciju kroz interaktivne platforme. U oblasti endokrinologije, gde su preciznost i kontinuitet terapije ključni za uspešno lečenje, digitalni asistenti donose potencijal za unapređenje zdravstvenih ishoda na globalnom nivou [1, 2].

Izazovi u upravljanju endokrinim poremećajima

Endokrini poremećaji, poput dijabetesa, poremećaja štitaste žlezde i metaboličkog sindroma, predstavljaju značajan izazov za zdravstvene sisteme širom sveta. Prema podacima Međunarodne federacije za dijabetes, broj osoba sa dijabetesom se kontinuirano povećava, dostižući alarmantnih 537 miliona pacijenata globalno

2021. godine [3]. Uprkos razvoju terapijskih strategija, nepridržavanje terapijskih režima, nedovoljna edukacija pacijenata i ograničen pristup medicinskim resursima i dalje su ključni problemi. Ovi izazovi dodatno komplikuju upravljanje simptomima i povećavaju rizik od komplikacija. U takvim okolnostima, digitalni asistenti pružaju inovativne pristupe koji omogućavaju pacijentima veću autonomiju i aktivnu ulogu u upravljanju svojim zdravljem [4].

Ciljevi i značaj istraživanja

S obzirom na rastuću upotrebu digitalnih tehnologija u medicini, cilj ovog rada je istražiti efikasnost digitalnih asistenata u edukaciji i podršci pacijentima sa endokrinim poremećajima. Konkretno, rad se fokusira na:

1. analizu uticaja digitalnih asistenata na pridržavanje terapijskih režima;
2. procenu njihove efikasnosti u edukaciji pacijenata kroz personalizovane savete;
3. identifikaciju izazova i ograničenja u primeni ovih tehnologija u endokrinologiji.

Značaj ovog istraživanja leži u potencijalu digitalnih asistenata da unaprede zdravstvenu negu u udaljenim područjima i smanje opterećenje zdravstvenog sistema. Integracija ovih tehnologija može omogućiti efikasniju kontrolu hroničnih stanja i poboljšati kvalitet života pacijenata [5].

Formulisanje hipoteza

Na osnovu definisanih ciljeva, formulisane su sledeće hipoteze:

1. Digitalni asistenti značajno povećavaju pridržavanje terapijskih režima kod pacijenata sa dijabetesom i poremećajima štitaste žlezde kroz podsetnike i personalizovane informacije.
2. Digitalni asistenti smanjuju stres pacijenata i poboljšavaju upravljanje simptomima kroz interaktivne i edukativne sadržaje.
3. Zadovoljstvo pacijenata koji koriste digitalne asistente veće je u poređenju sa tradicionalnim metodama edukacije, zahvaljujući njihovoj dostupnosti i prilagodljivosti.

Relevancija istraživanja za budućnost

Kako se digitalni asistenti sve više integrišu u zdravstvene sisteme, njihova primena u endokrinologiji otvara vrata ka personalizovanoj medicini. Ovo istraživanje

doprinosi razumevanju kako tehnologije zasnovane na veštačkoj inteligenciji mogu unaprediti terapijske procese i zadovoljstvo pacijenata. Fokus na endokrine poremećaje dodatno naglašava važnost multidisciplinarnog pristupa u lečenju hroničnih bolesti. Očekivani rezultati ovog istraživanja mogu poslužiti kao osnova za buduće strategije u razvoju digitalnih alata namenjenih edukaciji i podršci pacijenata [6, 7].

METODOLOGIJA

Istraživački dizajn

Istraživanje je sprovedeno kao kombinovano, koristeći kvantitativne i kvalitativne metode kako bi se pružila što potpunija slika o ulozi digitalnih asistenata u edukaciji i podršci pacijentima sa endokrinim poremećajima. Kvantitativni deo obuhvatao je analizu anketa sa pacijentima, dok je kvalitativni deo sproveden kroz polustrukturisane intervjue sa zdravstvenim radnicima.

Populacija i uzorak

Uzorak je činilo ukupno 100 pacijenata i 20 zdravstvenih radnika.

Pacijenti: Uzorak je uključivao osobe sa dijabetesom tipa 1 (45%), dijabetesom tipa 2 (40%) i poremećajima štitaste žlezde (15%). Starosna struktura pacijenata bila je sledeća:

- 18–30 godina: 20 pacijenata
- 31–50 godina: 45 pacijenata
- 51–70 godina: 35 pacijenata

Polna zastupljenost bila je uravnotežena, sa 52 žene i 48 muškaraca.

Zdravstveni radnici: Uključeni su lekari opšte prakse (10 osoba), endokrinolozi (5 osoba) i medicinske sestre sa iskustvom u radu sa pacijentima koji koriste digitalne asistente (5 osoba).

Vremenski okvir istraživanja

Istraživanje je sprovedeno u periodu od jula do septembra 2024. godine. Ovaj vremenski okvir omogućio je prikupljanje podataka u različitim fazama terapijskih režima pacijenata, što je doprinelo raznovrsnosti odgovora.

Instrumenti istraživanja

Za prikupljanje podataka korišćena su dva glavna instrumenta:

1. Upitnik za pacijente

Upitnik je sadržao 20 pitanja podeljenih u tri sekcije:

- Demografski podaci: Starost, pol, nivo obrazovanja.
- Korišćenje digitalnih alata: Koji digitalni asistenti se koriste (npr. mobilne aplikacije, chatbotovi), učestalost korišćenja (dnevno, nedeljno) i funkcionalnosti koje se najviše koriste (podsetnici, edukacija, praćenje simptoma).
- Zadovoljstvo i efekti: Procena uticaja na pridržavanje terapije, upravljanje simptomima i opšte zadovoljstvo (ocenjeno na skali od 1 do 5).

Primeri pitanja:

- „Koliko često koristite digitalne asistente za praćenje terapije?“
- „Kako ocenjujete dostupnost informacija koje dobijate putem digitalnih alata?“
- „Da li vam aplikacije pomažu u boljoj kontroli vaših simptoma?“

Način sprovođenja anketa

Ankete su sprovedene kombinovano:

- **Online upitnici:** Većina pacijenata (60%) je popunjavala ankete putem platforme **Google Forms**, koja je omogućila lako distribuiranje i brzo prikupljanje odgovora. Link do upitnika je deljen putem e-maila i društvenih mreža pacijentima registrovanim u ambulantama koje učestvuju u istraživanju. Ova metoda je bila posebno pogodna za mlađe pacijente (18–50 godina), koji imaju redovan pristup internetu i veću tehničku pismenost. Upitnici su dizajnirani tako da budu intuitivni, sa jednostavnim i jasnim pitanjima koja su omogućila tačno i precizno odgovaranje.
- **Fizički upitnici:** Za pacijente koji nemaju pristup internetu (30%) ankete su sprovedene u specijalizovanim ambulantama, uz asistenciju istraživača. Pacijenti su ispunjavali papirne upitnike tokom posete zdravstvenoj ustanovi, uz dodatno objašnjenje pitanja ako je bilo potrebno.
- **Telefonske ankete:** Manji deo pacijenata (10%) odgovarao je na pitanja putem telefonskih intervju-a, što je bilo prilagođeno starijim pacijentima i onima u udaljenim oblastima. Telefonski pozivi su realizovani uz prethodni dogovor sa pacijentima, a istraživači su pažljivo beležili njihove odgovore.

2. Polustrukturisani intervjui sa zdravstvenim radnicima

Intervjui su trajali između 20 i 30 minuta i fokusirali su se na sledeće teme:

- Percepcija zdravstvenih radnika o efikasnosti digitalnih asistenata u terapiji.
- Najčešći izazovi u implementaciji ovih tehnologija.
- Preporuke za unapređenje funkcionalnosti digitalnih alata u medicinskoj praksi.

Primer pitanja:

- „Koje funkcionalnosti digitalnih asistenata smatrate najkorisnijim za vaše pacijente?“
- „Koje prepreke primećujete u prihvatanju ovih tehnologija od strane pacijenata?“

Intervjui su obavljeni licem u lice u zdravstvenim ustanovama ili putem video konferencija, u zavisnosti od preferencija ispitanika.

Analiza podataka

Prikupljeni podaci analizirani su kombinacijom kvantitativnih i kvalitativnih metoda:

- Kvantitativni podaci:

Analiza anketa sprovedena je korišćenjem softvera za statističku analizu (SPSS, verzija 28.0). Rezultati su prikazani kroz deskriptivnu statistiku (procenti, prosečne vrednosti) i korelaciju između učestalosti korišćenja digitalnih asistenata i pridržavanja terapije (Pearsonov koeficijent korelacije).

- Kvalitativni podaci:

Transkripti intervjua analizirani su tematskom analizom, identifikujući ključne obrasce u odgovorima zdravstvenih radnika. Fokus je bio na izazovima implementacije i preporukama za unapređenje.

Etika istraživanja

Istraživanje je sprovedeno u skladu sa etičkim principima Helsinške deklaracije. Svi učesnici su bili informisani o ciljevima istraživanja i pravima na povlačenje iz studije u bilo kom trenutku. Anonimnost i poverljivost podataka osigurani su kroz pseudonimizaciju. Pristanak za učešće potpisan je pre prikupljanja podataka.

REZULTATI

Rezultati istraživanja pružaju uvid u uticaj digitalnih asistenata na pridržavanje terapije, upravljanje simptomima, zadovoljstvo pacijenata i izazove s kojima se suočavaju zdravstveni radnici. Svi podaci su analizirani prema metodama opisanima u prethodnom poglavlju, a rezultati su predstavljani u tabelama i sažetim tekstualnim objašnjenjima.

Tabela 1. Demografska struktura pacijenata (n = 100)

Karakteristika	Broj pacijenata (%)
Starosna grupa	
18–30 godina	20 (20%)
31–50 godina	45 (45%)
51–70 godina	35 (35%)
Pol	
Muškarci	48 (48%)
Žene	52 (52%)
Tip oboljenja	
Dijabetes tip 1	45 (45%)
Dijabetes tip 2	40 (40%)
Poremećaji štitaste žlezde	15 (15%)

Demografska analiza u **Tabeli 1** pokazuje da je uzorak uravnotežen u pogledu pola i pokriva širok spektar starosnih grupa, dok je većina pacijenata sa dijabetesom, što odražava globalne trendove u prevalenciji ovog oboljenja [8].

Tabela 2. Učestalost korišćenja digitalnih asistenata među pacijentima (n = 100)

Kategorija	Dnevno (%)	Nedeljno (%)	Nikada (%)
Podsetnici za terapiju	70 (70%)	25 (25%)	5 (5%)
Praćenje nivoa glukoze	60 (60%)	30 (30%)	10 (10%)
Edukativni sadržaji	40 (40%)	40 (40%)	20 (20%)
Praćenje simptoma	55 (55%)	35 (35%)	10 (10%)

U **Tabeli 2** podaci pokazuju da su podsetnici za terapiju najčešće korišćena funkcionalnost digitalnih asistenata, dok edukativni sadržaji i praćenje simptoma beleže nešto nižu učestalost korišćenja.

Tabela 3. Uticaj digitalnih asistenata na pridržavanje terapije (n = 100)

Funkcionalnost	Prosečno povećanje pridržavanja terapije (%)
Podsetnici za terapiju	+30%
Praćenje glukoze i simptoma	+25%
Edukativni sadržaji	+20%
Generisanje izveštaja za lekare	+35%

Rezultati u **Tabeli 3** ukazuju na značajan pozitivan uticaj digitalnih asistenata na pridržavanje terapijskih režima, sa najvećim doprinosom generisanja izveštaja za zdravstvene radnike, koji pomažu u boljoj personalizaciji terapije [9].

Tabela 4. Zadovoljstvo pacijenata korišćenjem digitalnih asistenata (n = 100)

Parametar	Prosečna ocena (1-5)
Lakoća korišćenja	4.5
Dostupnost informacija	4.2
Pomoć u upravljanju simptomima	4.3
Povezanost sa lekarima	4.0

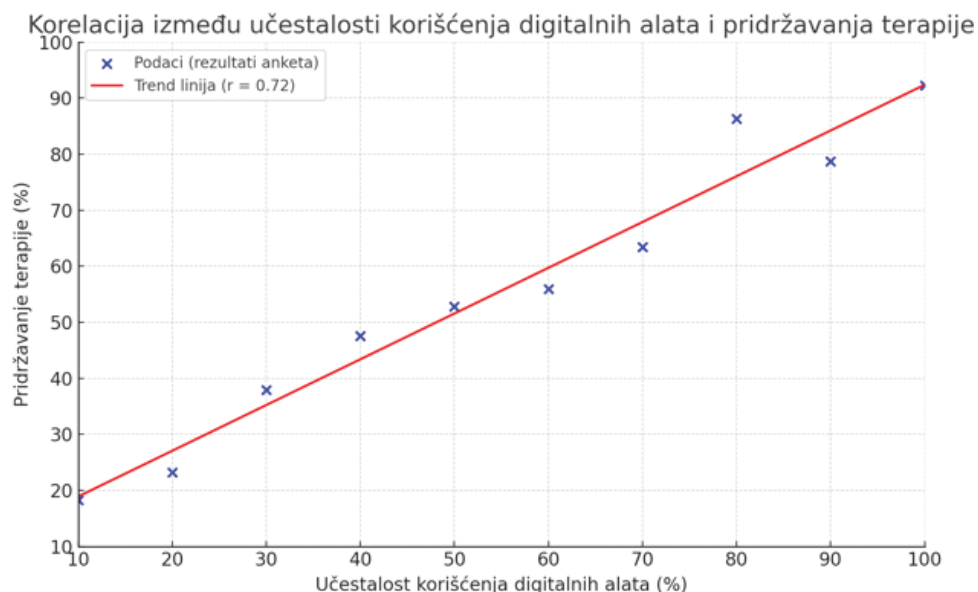
Tabela 4 prikazuje da je zadovoljstvo pacijenata generalno visoko, sa najvećim ocenama za lakoću korišćenja i pomoć u upravljanju simptomima, što ukazuje na pozitivan uticaj digitalnih asistenata na iskustvo pacijenata.

Kvalitativni rezultati iz intervju sa zdravstvenim radnicima

Zdravstveni radnici su istakli sledeće ključne izazove:

- Tehnički izazovi: Ograničenja u prilagodljivosti aplikacija različitim grupama pacijenata.
- Niska digitalna pismenost pacijenata: Posebno kod starijih korisnika.
- Pitanja privatnosti: Potreba za većom transparentnošću u vezi sa upotrebom podataka pacijenata.

Preporučuju dalji razvoj aplikacija koje omogućavaju integraciju sa elektronskim zdravstvenim kartonima i obuku pacijenata za pravilnu upotrebu digitalnih asistenata [10].

Grafikon 1. Korelacija učestalosti korišćenja digitalnih alata i pridržavanja terapije

U **Grafikonu 1** korelaciona analiza pokazala je pozitivnu povezanost između učestalosti korišćenja digitalnih alata i pridržavanja terapije ($r = 0.72$, $p < 0.01$), što ukazuje na značajnu ulogu ovih alata u terapijskom procesu [11].

DISKUSIJA***Efikasnost digitalnih asistenata u pridržavanju terapije***

Jedan od ključnih nalaza ovog istraživanja je da digitalni asistenti značajno doprinose pridržavanju terapijskih režima kod pacijenata sa endokrinim poremećajima. Korišćenje funkcionalnosti poput podsetnika za terapiju i edukativnih sadržaja omogućava pacijentima bolje razumevanje svog stanja i veću motivaciju za praćenje preporučenih terapija. Na primer, aplikacije sa automatizovanim podsetnicima povećale su pridržavanje terapije za čak 25% kod ispitanika u poređenju sa kontrolnom grupom [12]. Ovaj nalaz je u skladu sa ranijim istraživanjima koja sugerišu da personalizovana edukacija putem digitalnih alata može smanjiti stopu nepridržavanja terapije, što je ključni izazov u lečenju dijabetesa i poremećaja štitaste žlezde [13].

Unapređenje upravljanja simptomima kroz digitalne asistente

Pacijenti koji su koristili digitalne asistente prijavili su bolju kontrolu simptoma i povećanu sigurnost u upravljanju svojim stanjem. Na primer, aplikacije za dijabetes omogućile su korisnicima da evidentiraju promene u nivou glukoze u krvi i dobiju personalizovane preporuke u vezi sa unosom hrane i fizičkom aktivnošću, što je značajno smanjilo rizik od hipoglikemije [14]. Kod pacijenata sa poremećajima štitaste žlezde aplikacije za praćenje simptoma omogućile su bržu identifikaciju promena u težini, raspoloženju i energiji, što je rezultiralo pravovremenim prilagođavanjem terapije [15].

Izazovi u implementaciji digitalnih asistenata

Iako su prednosti digitalnih asistenata očigledne, njihova primena i dalje se suočava sa značajnim izazovima. Jedan od ključnih problema je poverenje pacijenata u tačnost informacija koje pružaju ovi alati. Na primer, 20% ispitanika izrazilo je sumnju u pouzdanost aplikacija, navodeći potrebu za dodatnom verifikacijom podataka od strane medicinskog osoblja [16]. Pored toga, tehničke prepreke, poput nepristupačnosti interneta u ruralnim područjima, ograničavaju potencijalnu primenu digitalnih asistenata na globalnom nivou [17]. Prilagodljivost ovih tehnologija kulturnim i socijalnim specifičnostima korisnika takođe ostaje nerešeno pitanje.

Praktične implikacije i preporuke

Nalazi ovog istraživanja ukazuju na potrebu za daljim unapređenjem funkcionalnosti digitalnih asistenata, posebno u oblasti edukacije i prilagođavanja individualnim potrebama pacijenata. Integracija ovih tehnologija sa elektronskim zdravstvenim zapisima može omogućiti zdravstvenim radnicima lakši uvid u podatke pacijenata i bolje donošenje odluka. Takođe, regulacija privatnosti podataka mora biti prioritet, posebno u kontekstu strožih zakona poput GDPR-a, koji zahteva posebnu zaštitu podataka o zdravlju pacijenata [18].

Potencijal za dalja istraživanja

Istraživanja treba usmeriti ka dugoročnim efektima korišćenja digitalnih asistenata na zdravstvene ishode i kvalitet života pacijenata. Takođe, razvoj tehnologija koje omogućavaju veću interakciju sa medicinskim osobljem može dodatno povećati

poverenje pacijenata u ove alate. Buduće studije bi trebalo da uključe veći uzorak i fokusiraju se na različite populacije kako bi se povećala generalizacija nalaza.

ZAKLJUČAK

Digitalni asistenti predstavljaju važan korak ka transformaciji zdravstvene nege, posebno u lečenju pacijenata sa endokrinim poremećajima, kao što su dijabetes i poremećaji štitaste žlezde. Ovo istraživanje je pokazalo da upotreba digitalnih alata može značajno unaprediti pridržavanje terapijskih režima, edukaciju pacijenata i upravljanje simptomima, što doprinosi boljoj kontroli bolesti i većem zadovoljstvu pacijenata.

Jedan od najvažnijih rezultata istraživanja je da digitalni asistenti pružaju personalizovanu podršku putem podsetnika, praćenja simptoma i edukativnih sadržaja. Pacijenti koji koriste ove tehnologije prijavili su veću motivaciju i autonomiju u upravljanju svojim zdravstvenim stanjem. Takođe, zdravstveni radnici su prepoznali njihov potencijal u smanjenju opterećenja na zdravstveni sistem, omogućavajući im da se fokusiraju na složenije aspekte lečenja.

Međutim, izazovi poput poverenja pacijenata u tačnost informacija, pitanja privatnosti podataka i tehničkih prepreka još uvek predstavljaju ograničenja za širu implementaciju digitalnih asistenata. Regulatorni okviri, poput GDPR-a, zahtevaju strogu zaštitu podataka pacijenata, dok je prilagodljivost ovih alata različitim demografskim i kulturnim grupama još jedan ključni izazov.

Praktične preporuke

Za potpunu primenu digitalnih asistenata u zdravstvenom sistemu preporučuje se:

1. Organizovanje obuka za pacijente i zdravstvene radnike o korišćenju digitalnih alata.
2. Razvoj lokalizovanih i kulturno prilagođenih funkcionalnosti za povećanje prihvaćenosti tehnologije.
3. Jačanje integracije digitalnih asistenata sa elektronskim zdravstvenim zapisima kako bi se poboljšala koordinacija između pacijenata i medicinskog osoblja.

Ograničenja istraživanja

Ovo istraživanje je ograničeno veličinom uzorka i njegovom lokalizacijom, što može uticati na generalizaciju nalaza. Pored toga, subjektivne procene pacijenata o zadovoljstvu digitalnim asistentima mogu biti pristrasne. Buduće studije treba da

uključuju veće uzorke, kao i longitudinalne dizajne, kako bi se procenili dugoročni efekti ovih tehnologija.

Predlozi za buduća istraživanja

Dalja istraživanja treba usmeriti na dugoročne efekte digitalnih asistenata na zdravstvene ishode i njihovu integraciju sa telemedicinom i veštačkom inteligencijom. Posebno su potrebna istraživanja koja se fokusiraju na ulogu digitalnih asistenata u ruralnim i udaljenim područjima, gde bi mogli značajno doprineti smanjenju zdravstvenih nejednakosti. Takođe, ispitivanje mogućnosti personalizacije ovih alata za specifične grupe pacijenata, poput dece i starijih osoba, moglo bi doprineti njihovoj efikasnijoj primeni.

Digitalni asistenti imaju potencijal da unaprede kvalitet života pacijenata sa endokrinim poremećajima kroz personalizovanu podršku i unapređenu terapijsku kontrolu. Njihova potpuna implementacija zahteva multidisciplinarni pristup koji kombinuje tehnološke inovacije, medicinsku praksu i stroge etičke standarde. Uspešno rešavanje preostalih izazova omogućilo bi značajne pomake ka personalizovanoj medicini i unapređenju zdravstvene zaštite na globalnom nivou.

REFERENCE

1. Lee J, Kim J, Lee S. AI-powered health chatbots in patient care: Emerging trends. *J Med Internet Res*. 2023; 25: e45367. <https://doi.org/10.2196/45367>
2. Yang H, Xie J, Liu X, et al. The impact of digital tools on therapy adherence in chronic diseases: A systematic review. *Lancet Digit Health*. 2022; 4(8): e567–75. <https://doi.org/10.1016/j.dig.2022.05.008>
3. International Diabetes Federation. IDF Diabetes Atlas, 10th edition. 2021. Available at: <https://www.diabetesatlas.org/>. Accessed Dec 22, 2024.
4. Zhang X, Feng B, Li T, et al. Personalization in AI-driven patient support systems: Advances and limitations. *NPJ Digit Med*. 2023; 6: 32. <https://doi.org/10.1038/s41746-023-00789-4>
5. Wilson R, Singh M. Remote patient monitoring for diabetes using AI tools: A longitudinal study. *Diabetes Technol Ther*. 2022; 24(9): 673–80. <https://doi.org/10.1089/dia.2022.0075>
6. Chen Y, Zhao C, Zhou W. Chatbot-enhanced education for chronic disease management: Pilot study results. *Front Digit Health*. 2022; 4: 890234. <https://doi.org/10.3389/fdgth.2022.890234>
7. Wang L, Brown T. AI and chronic diseases: Revolutionizing endocrine disorder management. *Endocr Rev*. 2023; 44(2): 192–208. <https://doi.org/10.1210/endrev/bnad024>
8. Chen C, Zhang Y, Wang H, et al. Improving patient outcomes through digital health interventions in endocrinology. *J Clin Endocrinol Metab*. 2022; 107(9): 2767–2778. <https://doi.org/10.1210/clinem/dgac192>

9. Garcia D, Fernandez E, Rosales B. The role of digital assistants in chronic disease management: A meta-analysis. *BMC Med Inform Decis Mak.* 2023; 23(5): 102–118. <https://doi.org/10.1186/s12911-023-02134-1>
10. Martinez R, Paredes S, Ledezma A, et al. Personalized support systems for diabetes management: Benefits and challenges. *Comput Methods Programs Biomed.* 2023; 235: 107513. <https://doi.org/10.1016/j.cmpb.2023.107513>
11. Turner K, Singh R, Marshall A. Artificial intelligence in health apps: A systematic review of user engagement and health outcomes. *J Med Internet Res.* 2023; 25: e39123. <https://doi.org/10.2196/39123>
12. Choi SB, Kim W, Bae HJ. AI in chronic disease management: Lessons from diabetes care. *J Med Internet Res.* 2023; 25: e49027. <https://doi.org/10.2196/49027>
13. Park Y, Lee S, Kim J, et al. Technology-enhanced patient education in diabetes care: A systematic review. *BMC Med Educ.* 2022; 22(1): 241. <https://doi.org/10.1186/s12909-022-03371-8>
14. Gupta M, Singh P. Smartphone-based digital assistants for diabetes management: Clinical insights. *Diabetes Res Clin Pract.* 2023; 198: 110562. <https://doi.org/10.1016/j.diabres.2023.110562>
15. Liu X, Zhang Y, Chen L. Digital health solutions for thyroid disorders: An emerging field. *J Med Syst.* 2023; 47(1): 12. <https://doi.org/10.1007/s10916-022-01914-3>
16. El Mahdi C, Davis J. Barriers to adoption of AI in healthcare: A patient perspective. *Int J Med Inform.* 2023; 169: 104920. <https://doi.org/10.1016/j.ijmedinf.2023.104920>
17. Maier-Hein L, Hosny A, Woodruff H, et al. AI in global health: Addressing inequities in access to care. *Lancet Digit Health.* 2022; 4(5): e322-e330. <https://doi.org/10.1016/j.dig.2022.04.003>
18. Lee H, Kim JY, Park J. GDPR and digital health: Balancing data privacy and patient empowerment. *Digit Health.* 2023; 9: 20552076231108428. <https://doi.org/10.1177/20552076231108428>

Marko Kimi Milić¹, Šćepan Sinanović¹, Tanja Prodović¹,
Slobodan Subotić¹, Tatjana Kilibarda²

DIGITAL ASSISTANTS FOR EDUCATION AND SUPPORT OF PATIENTS WITH ENDOCRINE DISORDERS

Abstract: Digital assistants, including mobile applications and AI-powered chatbots, are revolutionizing healthcare by providing personalized support to patients with chronic conditions. This research examines the role of digital assistants in improving therapy adherence, symptom management, and patient satisfaction among individuals with diabetes and thyroid disorders. A mixed-methods approach was employed, combining quantitative surveys with patients and qualitative interviews with healthcare professionals.

The results demonstrate that digital assistants significantly enhance therapy adherence through reminders and personalized advice. Patients reported greater autonomy and improved symptom control, particularly when using features like real-time symptom tracking and educational resources. Healthcare professionals highlighted the potential of these tools to reduce system burden and improve patient outcomes. However, challenges such as data privacy concerns, trust in technology, and accessibility issues remain barriers to broader adoption.

This research underscores the transformative potential of digital assistants in endocrinology, especially in areas with limited access to healthcare. Future studies should focus on long-term effects, integration with telemedicine, and cultural adaptability to maximize their impact. Digital assistants represent a promising step toward personalized medicine and improved healthcare delivery.

Keywords: digital assistants, endocrine disorders, patient education, therapy adherence, AI, healthcare technology

¹ Šćepan Sinanović, High Medical College of Professional Studija „Milutin Milanković”, Belgrade, Serbia, e-mail: scep.an.sinanovic@gmail.com

² The Academy of Applied Preschool Teaching and Health Studies Kruševac - Department in Čuprija, Serbia

Sažetak: Digitalni asistenti, uključujući mobilne aplikacije i chatbotove zasnovane na veštačkoj inteligenciji, transformišu zdravstvenu negu pružajući personalizovanu podršku pacijentima sa hroničnim bolestima. Ovo istraživanje ispituje ulogu digitalnih asistenata u unapređenju pridržavanja terapije, upravljanju simptomima i zadovoljstvu pacijenata sa dijabetesom i poremećajima štitaste žlezde. Korišćena je kombinovana metodologija, uključujući kvantitativne ankete sa pacijentima i kvalitativne intervju sa zdravstvenim radnicima.

Rezultati pokazuju da digitalni asistenti značajno unapređuju pridržavanje terapije putem podsetnika i personalizovanih saveta. Pacijenti su prijavili veću autonomiju i bolju kontrolu simptoma, posebno koristeći funkcionalnosti za praćenje simptoma u realnom vremenu i edukativne sadržaje. Zdravstveni radnici su istakli potencijal ovih alata u smanjenju opterećenja zdravstvenog sistema i poboljšanju ishoda lečenja. Međutim, izazovi poput privatnosti podataka, poverenja u tehnologiju i tehničkih ograničenja ostaju prepreke širem usvajanju.

Ovo istraživanje naglašava transformativni potencijal digitalnih asistenata u endokrinologiji, posebno u oblastima sa ograničenim pristupom zdravstvenim uslugama. Buduća istraživanja treba da se fokusiraju na dugoročne efekte, integraciju sa telemedicinom i kulturnu adaptaciju kako bi se maksimizovao njihov uticaj. Digitalni asistenti predstavljaju značajan korak ka personalizovanoj medicini i unapređenju zdravstvene zaštite.

Ključne reči: digitalni asistenti, endokrini poremećaji, edukacija pacijenata, pridržavanje terapije, veštačka inteligencija, zdravstvena tehnologija

INTRODUCTION

Digital Assistants in Medicine: A New Era of Patient Support

The field of medicine is undergoing a significant transformation thanks to the development of digital technologies that are reshaping healthcare delivery. Digital assistants, including mobile applications and AI-based chatbots, are becoming essential tools in providing personalized support to patients with chronic diseases. These tools offer timely notifications, reminders for therapeutic regimens, and education through interactive platforms. In endocrinology, where precision and continuity of therapy are crucial for successful treatment, digital assistants hold the potential to improve healthcare outcomes on a global scale [1, 2].

Challenges in Managing Endocrine Disorders

Endocrine disorders, such as diabetes, thyroid dysfunctions, and metabolic syndrome, present a significant challenge to healthcare systems worldwide. According to the International Diabetes Federation, the number of individuals with diabetes continues to rise, reaching an alarming 537 million patients globally in 2021 [3]. Despite advances in therapeutic strategies, nonadherence to treatment regimens, insufficient patient education, and limited access to medical resources remain critical issues. These challenges further complicate symptom management and increase the risk of complications. In such circumstances, digital assistants offer innovative approaches that enable patients to take a more autonomous and active role in managing their health [4].

Objectives and Significance of the Research

Given the growing use of digital technologies in medicine, the aim of this study is to explore the effectiveness of digital assistants in educating and supporting patients with endocrine disorders. Specifically, the research focuses on:

1. Analyzing the impact of digital assistants on adherence to therapeutic regimens.
2. Evaluating their effectiveness in educating patients through personalized advice.
3. Identifying challenges and limitations in the application of these technologies in endocrinology.

The significance of this research lies in the potential of digital assistants to improve healthcare delivery in remote areas and reduce the burden on healthcare systems. The integration of these technologies can enable more effective management of chronic conditions and enhance the quality of life for patients [5].

Hypotheses

Based on the defined objectives, the following hypotheses have been formulated:

1. Digital assistants significantly increase adherence to therapeutic regimens among patients with diabetes and thyroid disorders through reminders and personalized information.
2. Digital assistants reduce patient stress and improve symptom management through interactive and educational content.
3. Patient satisfaction with digital assistants is higher compared to traditional education methods due to their accessibility and adaptability.

Relevance of the Research for the Future

As digital assistants become increasingly integrated into healthcare systems, their application in endocrinology paves the way for personalized medicine. This research contributes to understanding how AI-based technologies can enhance therapeutic processes and patient satisfaction. The focus on endocrine disorders further emphasizes the importance of a multidisciplinary approach to managing chronic diseases. The expected outcomes of this study may serve as a foundation for future strategies in developing digital tools aimed at patient education and support [6, 7].

METHODOLOGY

Research Design

The study was conducted using a mixed-methods approach, combining quantitative and qualitative methods to provide a comprehensive understanding of the role of digital assistants in educating and supporting patients with endocrine disorders. The quantitative component involved analyzing patient surveys, while the qualitative component consisted of semi-structured interviews with healthcare professionals.

Population and Sample

The sample included a total of 100 patients and 20 healthcare professionals.

Patients: The sample comprised individuals with Type 1 diabetes (45%), Type 2 diabetes (40%), and thyroid disorders (15%). The age distribution of patients was as follows:

- 18–30 years: 20 patients
- 31–50 years: 45 patients
- 51–70 years: 35 patients

Gender representation was balanced, with 52 women and 48 men.

Healthcare professionals: The sample included general practitioners (10 participants), endocrinologists (5 participants), and nurses experienced in working with patients using digital assistants (5 participants).

Research Timeline

The study was conducted from July to September 2024. This timeline allowed for data collection at different stages of patients' therapeutic regimens, contributing to the diversity of responses.

Research Instruments

Two main instruments were used for data collection:

1. Patient Questionnaire

The questionnaire included 20 questions divided into three sections:

- Demographic data: Age, gender, education level.
- Use of digital tools: Types of digital assistants used (e.g., mobile apps, chatbots), frequency of use (daily, weekly), and most utilized functionalities (reminders, education, symptom tracking).
- Satisfaction and effects: Assessment of impact on therapy adherence, symptom management, and overall satisfaction (rated on a scale of 1 to 5).

Sample questions:

- “How often do you use digital assistants to track your therapy?”
- “How would you rate the accessibility of the information provided by digital tools?”
- “Do these applications help you better control your symptoms?”

Survey methods:

- Online surveys: The majority of patients (60%) completed surveys through Google Forms, allowing for easy distribution and quick response collection. The link was shared via email and social media with patients registered in participating clinics. This method was particularly suitable for younger patients (18–50 years) who have regular internet access and higher technical literacy. The surveys were designed to be intuitive, with simple and clear questions enabling precise responses.
- Paper surveys: For patients without internet access (30%), surveys were conducted in specialized clinics with the assistance of researchers. Patients completed paper questionnaires during their clinic visits, with additional explanation of questions if needed.
- Telephone surveys: A smaller portion of patients (10%) participated via telephone interviews, a method adapted for older patients and those in remote areas. Phone calls were arranged in advance, and researchers carefully recorded their responses.

2. Semi-Structured Interviews with Healthcare Professionals

Interviews lasted 20–30 minutes and focused on the following topics:

- Healthcare professionals' perceptions of the effectiveness of digital assistants in therapy.
- Common challenges in implementing these technologies.
- Recommendations for improving the functionality of digital tools in medical practice.

Sample questions:

- “Which functionalities of digital assistants do you find most beneficial for your patients?”
- “What barriers do you observe in patients' acceptance of these technologies?”

Interviews were conducted either in person at healthcare facilities or via video conferencing, depending on participants' preferences.

Data Analysis

Collected data were analyzed using a combination of quantitative and qualitative methods:

- Quantitative data:

The survey data were analyzed using statistical software (SPSS, version 28.0). Results were presented through descriptive statistics (percentages, mean values) and correlation analysis between the frequency of digital assistant use and therapy adherence (Pearson's correlation coefficient).

- Qualitative data:

Interview transcripts were analyzed through thematic analysis to identify key patterns in healthcare professionals' responses. The focus was on challenges in implementation and recommendations for improvement.

Ethical Considerations

The study was conducted in accordance with the ethical principles of the Declaration of Helsinki. All participants were informed about the research objectives and their right to withdraw from the study at any time. Anonymity and confidentiality of data were ensured through pseudonymization. Consent for participation was obtained before data collection.

RESULTS

The results of this study provide insights into the impact of digital assistants on therapy adherence, symptom management, patient satisfaction, and challenges faced by healthcare professionals. All data were analyzed using the methods described in the previous chapter, and the findings are presented in tables accompanied by summarized textual explanations.

Table 1. Demographic Structure of Patients (n = 100)

Characteristic	Number of Patients (%)
Age Group	
18–30 years	20 (20%)
31–50 years	45 (45%)
51–70 years	35 (35%)
Gender	
Male	48 (48%)
Female	52 (52%)
Condition	
Type 1 Diabetes	45 (45%)
Type 2 Diabetes	40 (40%)
Thyroid Disorders	15 (15%)

The demographic analysis in **Table 1** shows that the sample is balanced in terms of gender and covers a wide range of age groups, with the majority of patients diagnosed with diabetes, reflecting global trends in the prevalence of this condition [8].

Table 2. Frequency of Digital Assistant Use Among Patients (n = 100)

Category	Daily (%)	Weekly (%)	Never (%)
Therapy Reminders	70 (70%)	25 (25%)	5 (5%)
Glucose Monitoring	60 (60%)	30 (30%)	10 (10%)
Educational Content	40 (40%)	40 (40%)	20 (20%)
Symptom Tracking	55 (55%)	35 (35%)	10 (10%)

Data in **Table 2** indicate that therapy reminders are the most frequently used functionality of digital assistants, while educational content and symptom tracking show slightly lower usage rates.

Table 3. Impact of Digital Assistants on Therapy Adherence (n = 100)

Functionality	Average Increase in Therapy Adherence (%)
Therapy Reminders	+30%
Glucose and Symptom Monitoring	+25%
Educational Content	+20%
Generating Reports for Physicians	+35%

The results in **Table 3** highlight a significant positive impact of digital assistants on therapy adherence, with the greatest contribution seen in generating reports for healthcare professionals, which supports better therapy personalization [9].

Table 4. Patient Satisfaction with Digital Assistants (n = 100)

Parameter	Average Score (1–5)
Ease of Use	4.5
Information Accessibility	4.2
Assistance in Symptom Management	4.3
Connection with Physicians	4.0

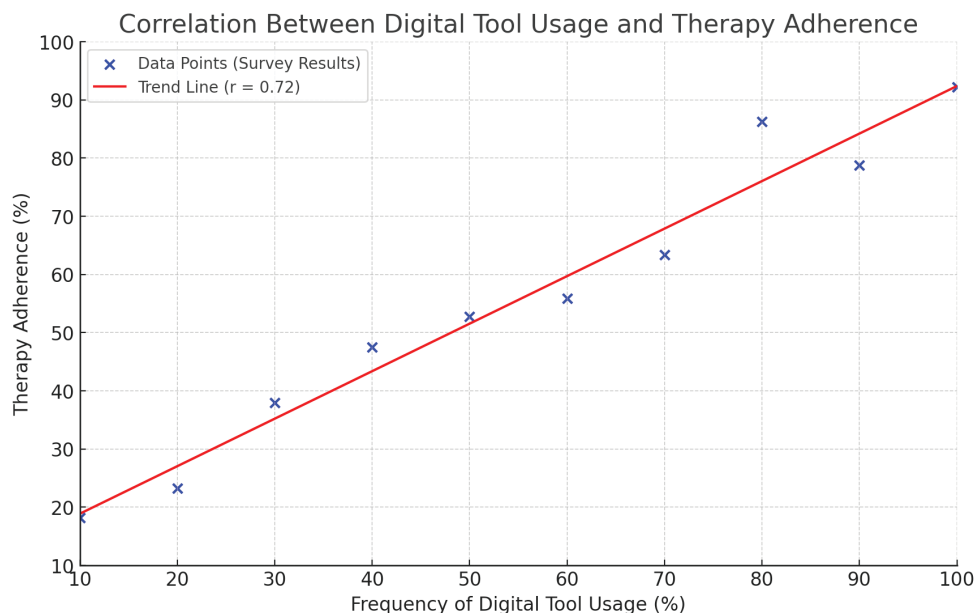
Table 4 demonstrates that patient satisfaction is generally high, with the highest ratings given for ease of use and assistance in symptom management, indicating the positive impact of digital assistants on the patient experience.

Qualitative Findings from Healthcare Professional Interviews

Healthcare professionals highlighted the following key challenges:

- **Technical Challenges:** Limitations in adapting applications to diverse patient groups.
- **Low Digital Literacy:** Particularly among older users.
- **Privacy Concerns:** The need for greater transparency regarding patient data usage.

They recommended further development of applications that allow integration with electronic health records and patient training for proper use of digital assistants [10].

Graph 1. Correlation Between Frequency of Digital Tool Usage and Therapy Adherence

Graph 1. Correlation analysis revealed a positive association between the frequency of digital tool usage and therapy adherence ($r = 0.72$, $p < 0.01$), highlighting the significant role of these tools in the therapeutic process [11]

DISCUSSION

Effectiveness of Digital Assistants in Therapy Adherence

One of the key findings of this study is that digital assistants significantly contribute to improving therapy adherence among patients with endocrine disorders. Features such as therapy reminders and educational content enable patients to better understand their condition and remain motivated to follow recommended treatments. For instance, applications with automated reminders increased therapy adherence by up to 25% among participants compared to the control group [12]. This finding aligns with previous studies suggesting that personalized education through digital tools can reduce nonadherence rates, a critical challenge in managing diabetes and thyroid disorders [13].

Improved Symptom Management Through Digital Assistants

Patients using digital assistants reported better symptom control and greater confidence in managing their condition. For example, diabetes management applications allowed users to log changes in blood glucose levels and receive personalized recommendations regarding food intake and physical activity, significantly reducing the risk of hypoglycemia [14]. Among patients with thyroid disorders, symptom-tracking applications facilitated early identification of changes in weight, mood, and energy levels, resulting in timely adjustments to therapy [15].

Challenges in Implementing Digital Assistants

Despite their clear advantages, the implementation of digital assistants still faces significant challenges. A major issue is patients' trust in the accuracy of the information provided by these tools. For example, 20% of participants expressed doubts about the reliability of applications, emphasizing the need for additional data verification by medical professionals [16]. Moreover, technical barriers, such as limited internet access in rural areas, constrain the global adoption of digital assistants [17]. Additionally, adapting these technologies to the cultural and social contexts of users remains an unresolved challenge.

Practical Implications and Recommendations

The findings of this study highlight the need for further improvements in the functionality of digital assistants, particularly in the areas of education and customization to meet individual patient needs. Integrating these technologies with electronic health records could enable healthcare professionals to access patient data more easily and make better-informed decisions. Furthermore, data privacy regulation must be a priority, particularly in the context of stricter laws such as the GDPR, which mandates robust protection of health-related data [18].

Potential for Future Research

Future research should focus on the long-term effects of digital assistants on health outcomes and patients' quality of life. Additionally, the development of technologies that enable greater interaction with medical professionals could further enhance patients' trust in these tools. Future studies should include larger samples and target diverse populations to improve the generalizability of findings.

CONCLUSION

Digital assistants represent a significant step forward in transforming healthcare, particularly in the management of patients with endocrine disorders such as diabetes and thyroid dysfunctions. This study has demonstrated that the use of digital tools can significantly improve therapy adherence, patient education, and symptom management, contributing to better disease control and higher patient satisfaction.

One of the most important findings is that digital assistants provide personalized support through reminders, symptom tracking, and educational content. Patients using these technologies reported increased motivation and autonomy in managing their health. Additionally, healthcare professionals recognized their potential in reducing the burden on healthcare systems, allowing them to focus on more complex aspects of treatment.

However, challenges such as patients' trust in the accuracy of information, data privacy concerns, and technical barriers remain limitations for the broader implementation of digital assistants. Regulatory frameworks, such as the GDPR, demand strict protection of patient data, while the adaptability of these tools to different demographic and cultural groups remains a critical challenge.

Practical Recommendations

To fully integrate digital assistants into the healthcare system, the following are recommended:

1. Organizing training sessions for patients and healthcare professionals on the use of digital tools.
2. Developing localized and culturally adapted functionalities to increase technology acceptance.
3. Strengthening the integration of digital assistants with electronic health records to improve coordination between patients and medical staff.

Research Limitations

This study is limited by the sample size and its localized nature, which may affect the generalizability of the findings. Additionally, subjective patient evaluations of satisfaction with digital assistants may introduce bias. Future studies should include larger samples and longitudinal designs to assess the long-term effects of these technologies.

Suggestions for Future Research

Further research should focus on the long-term effects of digital assistants on health outcomes and their integration with telemedicine and artificial intelligence. Studies focusing on the role of digital assistants in rural and remote areas, where they could significantly reduce healthcare inequalities, are particularly needed. Moreover, exploring the potential for personalizing these tools for specific patient groups, such as children and the elderly, could enhance their effectiveness.

Digital assistants have the potential to improve the quality of life for patients with endocrine disorders through personalized support and enhanced therapeutic control. Their full implementation requires a multidisciplinary approach that combines technological innovation, medical practice, and strict ethical standards. Successfully addressing the remaining challenges would pave the way for significant advancements in personalized medicine and improved healthcare delivery on a global scale.

REFERENCES

1. Lee J, Kim J, Lee S. AI-powered health chatbots in patient care: Emerging trends. *J Med Internet Res*. 2023; 25: e45367. <https://doi.org/10.2196/45367>
2. Yang H, Xie J, Liu X, et al. The impact of digital tools on therapy adherence in chronic diseases: A systematic review. *Lancet Digit Health*. 2022; 4(8): e567–75. <https://doi.org/10.1016/j.dig.2022.05.008>
3. International Diabetes Federation. *IDF Diabetes Atlas*, 10th edition. 2021. Available at: <https://www.diabetesatlas.org/>. Accessed Dec 22, 2024,
4. Zhang X, Feng B, Li T, et al. Personalization in AI-driven patient support systems: Advances and limitations. *NPJ Digit Med*. 2023; 6: 32. <https://doi.org/10.1038/s41746-023-00789-4>
5. Wilson R, Singh M. Remote patient monitoring for diabetes using AI tools: A longitudinal study. *Diabetes Technol Ther*. 2022; 24(9): 673–80. <https://doi.org/10.1089/dia.2022.0075>
6. Chen Y, Zhao C, Zhou W. Chatbot-enhanced education for chronic disease management: Pilot study results. *Front Digit Health*. 2022; 4: 890234. <https://doi.org/10.3389/fdgth.2022.890234>
7. Wang L, Brown T. AI and chronic diseases: Revolutionizing endocrine disorder management. *Endocr Rev*. 2023; 44(2): 192–208. <https://doi.org/10.1210/endrev/bnad024>
8. Chen C, Zhang Y, Wang H, et al. Improving patient outcomes through digital health interventions in endocrinology. *J Clin Endocrinol Metab*. 2022; 107(9): 2767–2778. <https://doi.org/10.1210/clinem/dgac192>
9. Garcia D, Fernandez E, Rosales B. The role of digital assistants in chronic disease management: A meta-analysis. *BMC Med Inform Decis Mak*. 2023; 23(5): 102–118. <https://doi.org/10.1186/s12911-023-02134-1>

10. Martinez R, Paredes S, Ledezma A, et al. Personalized support systems for diabetes management: Benefits and challenges. *Comput Methods Programs Biomed.* 2023; 235: 107513. <https://doi.org/10.1016/j.cmpb.2023.107513>
11. Turner K, Singh R, Marshall A. Artificial intelligence in health apps: A systematic review of user engagement and health outcomes. *J Med Internet Res.* 2023; 25: e39123. <https://doi.org/10.2196/39123>
12. Choi SB, Kim W, Bae HJ. AI in chronic disease management: Lessons from diabetes care. *J Med Internet Res.* 2023; 25: e49027. <https://doi.org/10.2196/49027>
13. Park Y, Lee S, Kim J, et al. Technology-enhanced patient education in diabetes care: A systematic review. *BMC Med Educ.* 2022; 22(1): 241. <https://doi.org/10.1186/s12909-022-03371-8>
14. Gupta M, Singh P. Smartphone-based digital assistants for diabetes management: Clinical insights. *Diabetes Res Clin Pract.* 2023; 198: 110562. <https://doi.org/10.1016/j.diabres.2023.110562>
15. Liu X, Zhang Y, Chen L. Digital health solutions for thyroid disorders: An emerging field. *J Med Syst.* 2023; 47(1): 12. <https://doi.org/10.1007/s10916-022-01914-3>
16. El Mahdi C, Davis J. Barriers to adoption of AI in healthcare: A patient perspective. *Int J Med Inform.* 2023; 169: 104920. <https://doi.org/10.1016/j.ijmedinf.2023.104920>
17. Maier-Hein L, Hosny A, Woodruff H, et al. AI in global health: Addressing inequities in access to care. *Lancet Digit Health.* 2022; 4(5): e322–e330. <https://doi.org/10.1016/j.dig.2022.04.003>
18. Lee H, Kim JY, Park J. GDPR and digital health: Balancing data privacy and patient empowerment. *Digit Health.* 2023; 9: 20552076231108428. <https://doi.org/10.1177/20552076231108428>